

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Renata Medved

Kulturna politika kot osebni obračun

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Renata Medved

Mentorica: doc. dr. Vesna Čopič

Kulturna politika kot osebni obračun

Diplomsko delo

Ljubljana, 2012

Zahvaljujem se mentorici za pomoč in napotke.

Hvala tudi družini in prijateljem za vso moralno podporo.

Kulturna politika kot osebni obračun

Načelo delitve oblasti, na katerem temelji slovenski ustavni sistem in razmerje moči državnih organov, ki opravljajo funkcije države, določata odnose med političnimi akterji. Ti odnosi niso zgolj politični, so tudi ideološki, strankarski in osebni. V diplomski nalogi osvetljujem razmerje med funkcijo poslanca in ministra ter izpostavljam orodja, ki so jima na voljo za medsebojni nadzor. Pri tem poudarjam, da na delovanje ministra za kulturo ne vpliva zgolj delovanje kulturnega in političnega sistema, temveč tudi delovanje ministra kot politične figure s politično preteklostjo in političnimi privrženci ter nasprotniki. Na primeru nekdanje poslanke in ministrice za kulturo Majde Širca Ravnika ugotavljam, da uspešnost ministra določa njegova politična preteklost in s tem odnosi do političnih nasprotnikov. Uspešnost ministra je namreč v veliki meri odvisna od njegove sposobnosti, da pridobi širšo politično in javno podporo, kadar je to potrebno. S pomočjo kvalitativne analize sekundarnih virov povzemam mandat Majde Širca Ravnika in ugotavljam, v kolikšni meri je uresničila zastavljene cilje in ali je zadostila pričakovanjem javnosti ter kakšen vpliv na njeno ministirovanje je imela njena poslanska preteklost.

Ključne besede: kulturna politika, poslanec, minister, politični nasprotnik.

Cultural policy as personal confrontation

Relationships among political protagonists are determined by the principle of separation of powers on which the Slovenian constitutional system is founded and the relations of power between public authorities serving as the state. These relationships are not only political, but also ideological, partisan and personal. In the present graduation thesis I shed some light on the relation between the function of an MP and that of a minister. I will also highlight the political tools used for mutual supervision that are at their disposal. Emphasis is given to the fact that the actions of a minister of Culture are influenced by not only the cultural and political systems, but also by the activity of the minister as a political figure that has a political past, political supporters and opponents. The case of Majda Širca Ravnika, a former MP and Minister of Culture, shows that the minister's success was determined by her political past and her relationships with her political opponents. A minister's success is largely dependent on his ability to gain wider political and public support when necessary. With the help of qualitative analysis of secondary sources I summarise Mrs Širca Ravnika's mandate and determine to what extent she realised her set objectives, did she satisfy the requirements of the public and what influence did her MP past have on her function as the Minister of Culture.

Keywords: cultural policy, Member of Parliament (MP), minister, political opponent.

Kazalo

1	UVOD.....	6
1.1	TEZA.....	7
1.2	OPREDELITEV UPORABLJENE METODOLOGIJE	7
2	KULTURA, KULTURNA DOBRINA IN KULTURNA POLITIKA	8
2.1	OPREDELITEV POJMOV	8
2.2	KAJ DOLOČA JAVNI INTERES ZA KULTURO	10
3	ORGANIZACIJA DRŽAVNE OBLASTI.....	10
3.1	NAČELO ENOTNOSTI VS. NAČELO DELITVE OBLASTI	11
3.2	DELITEV OBLASTI IN RAZMERJE MOČI MED VLADO IN DRŽAVNIM ZBOROM.....	12
3.3	FUNKCIJE POSLANCA IN MINISTRA	14
3.3.1	<i>Poslanec</i>	15
3.3.2	<i>Minister</i>	16
3.4	OSVETLITEV ODNOSA POSLANEC : MINISTER IN NJUN MEDSEBOJEN NADZOR	17
4	MAJDA ŠIRCA RAVNIKAR – OD POSLANKE DO MINISTRICE	19
4.1	KDO JE MAJDA ŠIRCA RAVNIKAR?.....	19
4.2	OBLIKOVANJE POLITIČNE OSEBNOSTI NA POSLANSKEM STOLU	20
4.2.1	<i>Majda Širca v odnosu do svojega predhodnika, ministra za kulturo</i>	20
4.2.2	<i>Funkcije nadzora poslanke nad ministrom</i>	20
4.2.3	<i>Provokativna politična osebnost</i>	22
4.2.4	<i>Od kritične poslanke do ministrice</i>	23
4.3	MINISTRICA ZA KULTURO Z ZGODOVINO.....	24
4.3.1	<i>Cilji in načrti nove kulturne ministrice</i>	24
4.3.1.1	Umetnost.....	25
4.3.1.2	Kulturna dediščina.....	26
4.3.1.3	Mediji.....	26
4.3.2	<i>Bilanca kulturne politike Majde Širca</i>	27
4.3.2.1	Umetnost.....	28
4.3.2.2	Kulturna dediščina.....	30
4.3.2.3	Mediji.....	31
4.3.3	<i>Analiza stanja na področju kulture</i>	32
5	SKLEP	33
6	LITERATURA.....	36

1 Uvod

Z oblikovanjem nove, desete, slovenske vlade pod vodstvom mandatarja Janeza Janše so se v začetku letošnjega leta dogajale mnoge spremembe. Združevanje in krčenje ministrstev z namenom zmanjševanja porabe sredstev je pripeljalo do ukinitve samostojnega ministrstva za kulturo. Kulturna politika je tako danes v pristojnosti ministra za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Žige Turka. Ukinitve samostojnega ministrstva za kulturo je bila ob nastopu nove vlade predstavljena kot posledica recesije, zategovanja pasov in varčevanja, pri tem pa so navajali tudi sinergijske učinke zaradi povezovanja sorodnih resorjev in zato boljšega sodelovanja med njimi. Ali je bila to modra odločitev ali ne, pa bo pokazal zgolj čas.

Če izvzamemo Boštjana Žekša, ki je ob predčasnem odstopu ministrice za kulturo postal vršilec dolžnosti ministra za kulturo, je bila Majda Širca zadnja ministrica, ki je vodila in predstavljala samostojno ministrstvo za kulturo. To je v meni vsekakor vzbudilo zanimanje, kako uspešna je bila Majda Širca kot ministrica, katerih področij se je lotevala in kakšne spremembe na področju kulture politike je v svojem mandatu dosegla. Javnost jo je kot politično zanimivo in provokativno osebnost precej dobro spoznala še preden je postala ministrica, ko je še opravljala poslansko funkcijo v državnem zboru. Ker se je ravno v tistem času pravzaprav izoblikovala kot politična osebnost, njene lastnosti pa so jo seveda spremljale tudi, ko je postala ministrica, sem si zadala zanimiv izziv, in sicer prikazati, kako poslanska preteklost vpliva na ministrovo oz. ministričino delo in uspešnost.

Ob predčasnem odstopu s položaja ministrice za kulturo, ki je bil posledica izstopa stranke Zares iz koalicije, je Majda Širca dejala: »V mojem mandatu je bila kondicija kulture dobra« (STA 2011c). V svoji diplomski nalogi želim ugotoviti oz. predstaviti, v kakšno kondicijo je slovensko kulturo pripeljala ministrica, ali je bila le-ta dejansko dobra in ali je predvsem na zakonodajnem področju uresničila vse, kar si je zastavila. Glavni cilj moje diplomske naloge pa je ugotoviti, kako je njena politična zgodovina in osebnost vplivala na njeno ministirovanje. Kulturna politika se namreč ne izraža zgolj v okviru delovanja kulturnega sistema, temveč tudi na individualni ravni. Kulturna politika ni samo tisto, kar se izraža skozi predviden sistem oblikovanja in izvajanja kulturne politike, ampak je tudi delovanje ministra kot politične figure, pri čemer je meja med političnimi nasprotniki in sovražniki izjemno tanka.

Zgodbo začnjam z osvetlitvijo pojmov kulture in kulturne politike ter nadaljujem z orisom organizacije državne oblasti. Načelo delitve oblasti, razmerje moči med vlado in parlamentom in funkcije poslanca in ministra ter njun medsebojen odnos so namreč pomembni za nadaljno

analizo mojega primera. Drugi del diplomske naloge se začne s predstavitvijo Majde Širca, nadaljuje pa z analizo sekundarnih virov in prikazom, kako je Majda Širca delovala najprej kot poslanka in nato kot ministrica in kako je na njeno delo vplivala njena politična preteklost. Pri tem me je zanimalo, kako je kulturnopolitični sistem omogočal, da je uveljavljala svoja stališča kot poslanka in kako kot kulturna ministrica ni upoštevala, da imajo ta ista orodja na razpolago tudi drugi v nasprotovanju njej. Najprej je kot poslanka rušila zakone, ko je postala ministrica, so njene zakone rušili drugi. Delitev oblasti na različne veje namreč omogoča, da pride do situacije, ki meji že na osebni obračun, ko več niso pomembni argumenti, ampak se postopki zožijo na apriorna (osebna in strankarsko-ideološka) nasprotovanja.

1.1 Teza

S svojo diplomsko nalogo želim na konkretnem primeru prikazati, da na delovanje ministra za kulturo ne vpliva zgolj delovanje kulturnega in političnega sistema, temveč tudi delovanje ministra kot politične figure s svojo lastno osebnostjo in politično preteklostjo politične figure in osebe, ki ima svoje politične privrženke in nasprotnike ter tudi sovražnike. Predstaviti želim razmerje med dvema političnima funkcijama, ki z izvrševanjem in nadzorom nad samim izvrševanjem krojita slovensko kulturno politiko, pri tem pa uporabljata vsa sredstva, ki so na voljo in tudi moč svobode govora in izražanja svojega mnenja v medijih, kar bistveno olajša ali pa otežuje izvajanje političnih programov. Kulturna politika torej nikakor ni le delovanje kulturnega sistema, lahko je tudi osebni obračun. Za uspešno delovanje politika namreč niso dovolj zgolj njegove sposobnosti vodenja, odločanja in dobre ideje, temveč tudi sposobnost, da pridobi širši konsenz, politično in javno podporo, kadar je to potrebno.

Teza, ki jo bom tekom diplomske naloge skušala potrditi, je: če Majda Širca ne bi bila poslanka, preden je postala ministrica za kulturo, bi bilo njeno ministrovanje uspešnejše.

1.2 Opredelitev uporabljene metodologije

V svoji diplomski nalogi bom uporabila več metod, s katerimi bom poskušala sprva na splošno in nato še na konkretnem primeru orisati, kako na delovanje ministra vpliva njegova poslanska preteklost in njegovi odnosi do političnih nasprotnikov.

Jedro naloge se začne z analizo sekundarnih virov, kot so strokovne monografije in zborniki, s katero bom sprva na kratko opredelila ključne pojme, ki so pomembni za predstavitev in razumevanje nadaljnjega besedila. Nadaljevala bom z analizo primarnih virov,

tj. zakonsko urejenih predpisov o nastajanju kulturne politike in dokumentov, ki določajo javni interes za kulturo, nato pa bom predstavila organizacijo državne oblasti oz. podrobneje načelo delitve oblasti, ki je ključnega pomena za razumevanje odnosa med poslancem in ministrom ter analizirala predpise in zakone, ki urejajo in določajo funkcije predstavnikov zakonodajne in izvršilne veje oblasti.

V drugem delu diplomske naloge bom prešla na praktični del, v katerem bom izpostavila politično osebo, ki dokazuje, da se kulturna politika izraža tudi na individualni ravni in ne zgolj v okviru predpisanega političnega sistema. Svojo tezo bom poskušala potrditi s kvalitativno analizo sekundarnih virov. Sekundarni viri, ki jih bom uporabila, so predvsem zapisi poslankin in oz. ministričin besed v obliki poslanskih vprašanj in pobud ter zaslišanja oz. 'hearinga' ob imenovanju ministrov, javni nastopi ministrice, njeni osebni zapisi na spletnem blogu, intervjuji in tudi nekaterih časopisnih odzivi na njeno delo, pri čemer se osredotočam na tisto, kar je vezano na osebo ministrice. Diplomska naloga ne obsega vseh vidikov dela poslanke in ministrice Majde Širca niti ne vseh njenih dosežkov, obsega le tiste, ki so bili medijsko najodmevnejši in zanimivi za širšo javnost.

2 Kultura, kulturna dobrina in kulturna politika

2.1 Opredelitev pojmov

Pojem kulture je izjemno širok in premore mnogo definicij. Najbolj temeljna in najširša je antropološka definicija, ki jo opredeljuje Tylor: »Kultura ali civilizacija, v svojem etnografskem smislu, je kompleksna celota, ki vključuje znanje, vero, umetnost, moralo, zakone, običaje in katerekoli druge sposobnosti in navade, ki jih človek pridobi kot član družbe« (Tylor 1958, 1).

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo 2007 pojem kulturne dobrine opredeljuje kot kulturni proizvod oz. storitev, ki zadovoljuje človekove potrebe s področja kulture, pri čemer je javna kulturna dobrina tista, ki jo v javnem interesu zagotavlja bodisi država bodisi lokalna skupnost (Ur. l. RS 77/2007).

Kulturna politika pa je politika, ki uravnava vse te aspekte človekovega ustvarjanja na področjih glasbe, filma, gledališča, premične in nepremične kulturne dediščine, medijev,

besednih, avdiovizualnih in intermedijskih umetnosti in umetnosti na področju založništva in knjižničarstva ter na preostalih področjih kulture, jih ureja z zakoni in jih ohranja.

Državna kulturna politika »razporeja in omogoča kontinuum ustvarjanja od vladajoče do marginalne, od okusne do neokusne, vzvišene do banalne, poklicne do amaterske, institucionalne do neinstitucionalne, elitne do popularne itd. kulture« (Tomc v Čopič in Tomc 1997, 32–33). Favoriziranje elitne in zanemarjanje popularne kulturne ustvarjalnosti s strani kulturne politike ni stvar preteklosti. Tudi sodobna kulturna politika elitno kulturno ustvarjalnost razglašča za okusnejšo in ji zato namenja več sredstev za izvrševanje, profesionalizacijo in institucionalizacijo. Kljub temu pa tudi popularni kulturi, kot je filmska industrija, množični mediji in alternativne oblike glasbe in gledališča, namenja vse več podpore in jo priznava kot legitimni sestavni del nacionalne kulture (Čopič in Tomc 1997, 333).

Izvajanje kulturne politike je danes v pristojnosti Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, v času ministrovanja Majde Širca pa je bilo to v pristojnosti takrat še samostojnega Ministrstva za kulturo. Med delovna področja ministrstva za kulturo poleg kulturnega razvoja, slovenskega jezika, državnih proslav in kulturnega razvoja sodijo tudi tri področja, ki jih bom v nadaljevanju še posebej izpostavljala. To so področja umetnosti, kulturne dediščine in medijev.

Direktorat za umetnost opravlja naloge na področjih uprizoritvene umetnosti, glasbene umetnosti, vizualne umetnosti, arhitekture in oblikovanja, intermedijske umetnosti ter področje knjige in knjižničarstva. Direktorat za kulturno dediščino pokriva področja premične in nepremične kulturne in žive dediščine ter arhivov, pri čemer je njegova glavna naloga spremljanje razvoja sistema varstva kulturne dediščine in priprava sistemskih rešitev za varstvo in dokumentiranje kulturne dediščine.

Področje, ki je bilo v času aktivnega političnega udejstvovanja Majde Širca največkrat kamen spotike, in prav tako sodi med delovna področja ministrstva za kulturo, pa so mediji. Naloge direktorata za medije so ocenjevanje stanja in predlaganje ukrepov za zagotavljanje medijskega pluralizma, izvajanje upravnih nalog s področja medijev in sistemskih nalog s področja avdiovizualne kulture in zagotavljanje pogojev za celovit razvoj medijev in avdiovizualne kulture (Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije).

2.2 Kaj določa javni interes za kulturo

Kakšna je slovenska kulturna politika in kako se izraža javni interes za kulturo, izvemo iz Nacionalnega programa za kulturo, ki se oblikuje v skladu z Zakonom o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

Nacionalni program za kulturo je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike, ki izhaja iz zgodovinsko doseženega položaja kulture in s katerim se ugotovi vloga kulture v razvoju Slovenije in slovenskega naroda ter javni interes zanjo, opredeli področja kulture, kjer se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, načrtuje investicije v javno kulturno infrastrukturo, postavi cilje in prioritete kulturne politike in določi čas za njihovo uresničitve ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Nacionalni program za kulturo predvidi usmeritve na področju investicij ter pravne, finančne in organizacijske usmeritve, ki so potrebne za njegovo uresničitve na državni in lokalnih ravneh. Nacionalni program za kulturo se sprejema za obdobje štirih let, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje (Ur. l. RS 77/2007).

Zakon, ki »določa javni interes za kulturo, organe, ki so zanj pristojni in odgovorni ter mehanizme za njegovo uresničevanje« (Ur. l. RS 77/2007) je torej Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Omenjeni zakon je temeljna podlaga ne le za oblikovanje Nacionalnega programa za kulturo, temveč tudi za nastajanje kulturne politike oz. javnega interesa za kulturo nasploh. ZUJIK opredeljuje in definira javni interes na področju kulture kot interes za ustvarjanje, posredovanje in varovanje kulturnih dobrin tako na državni kot tudi lokalni ravni. Kot nosilce javnega interesa za kulturo, zakon navaja pristojne organe, to so Državni zbor Republike Slovenije, Vlada Republike Slovenije, ministrstva in organi lokalnih oblasti ter osebe javnega prava, to so javni skladi in javne agencije. Javni interes za kulturo poleg Nacionalnega programa za kulturo določajo tudi lokalni programi za kulturo in zakonski akti. Udejanja se na podlagi letnih izvedbenih načrtov nosilcev javnega interesa, torej države in lokalnih skupnosti, na podlagi aktov o ustanovitvi javnih zakonov, njihovih letnih programov dela in strateških načrtov, na podlagi javnih odločb in javnih razpisov za oddajo javne kulturne infrastrukture (Ur. l. RS 77/2007).

3 Organizacija državne oblasti

Organizacija državne oblasti pomeni funkcije, medsebojna razmerja, oblikovanje in delovanje centralnih organov oblasti določene države, ki se določajo z značilnostmi in vsebino

političnega sistema oz. državne ureditve te dotične države. Funkcije državne oblasti država uresničuje z organi, ki jih zato ustanovi (Rakočević 1991, 56).

Odnose med poslancem in ministrom, odnose, ki niso zgolj politični, temveč tudi nazorski, ideološki, strankarski in vse pogosteje tudi povsem osebni, na najbolj osnovni ravni določa razmerje državnih organov, ki opravljajo funkcije države, torej razmerje državnega zbora do vlade in samo načelo delitve oblasti, na katerem temelji slovenski ustavni sistem.

Glede položaja državnih organov, ki izvajajo temeljne funkcije državne oblasti in glede njihovih medsebojnih razmerij, sta se uveljavili dve temeljni načeli organizacije državne oblasti, in sicer načelo delitve in načelo enotnosti oblasti. Obe načeli se nanašata zgolj na horizontalna razmerja med državnimi organi, tistimi, ki opravljajo različne funkcije oblasti na enakem nivoju, ne pa tudi na razmerja med organi na višjem in nižjem nivoju.

3.1 Načelo enotnosti vs. načelo delitve oblasti

Načelo enotnosti oblasti izhaja iz prepričanja, da je državna oblast lahko samo enotna zato, ker je odraz suverenosti ljudstva in je zato nedeljiva. Za enotnost oblasti se je zavzemal že Jean-Jacques Rousseau, pri čemer se je enotnost nanašala predvsem na zakonodajno in izvršilno oblast. Po načelu enotnosti oblasti je izvršilna oblast podrejena zakonodajni kot odrazu ljudske suverenosti, zakonodajna oblast pa ne sprejema zgolj zakonov, ampak nadzoruje tudi njihovo izvrševanje. Enotnost oblasti tako pomeni, da je vsa oblast osredotočena v enem državnem organu, ki pa je lahko monarh, šef države, v demokratičnih državah pa tudi parlament kot predstavnik ljudstva. To je tako osrednji, najvišji organ, kateremu so podrejeni vsi ostali državni organi.

Medtem ko je načelo enotnosti oblasti doživelo relativno malo ustavnih uveljavitev, pa je načelo delitve oblasti prevladujoče načelo organizacije državne oblasti v sodobnih državnih ureditvah. Načelo delitve oblasti se je začelo razvijati v Angliji v 17. in 18. stoletju z Johnom Lockom in njegovimi temeljnimi doktrinami liberalne države. John Locke je že precej jasno razlikoval različne veje državne oblasti in se zavzemal za ravnotežje med njimi. Kmalu se je teorija delitve oblasti začela razvijati tudi v Franciji. Izoblikoval jo je Montesquieu v delu *De l'Esprit des Lois*, pri čemer se je opiral na takratno idealizirano angleško ureditev, ki jo je postavljala nasproti absolutni monarhiji, uveljavljene v Franciji. V Franciji je bila, kot je bilo za absolutne monarhije pač značilno, oblast v celoti v rokah monarha, v Angliji pa je bilo že

mogoče jasno ločevati med različnimi vejami oblasti, ki so jo nosili različni organi (Grad 2000, 50–51).

Montesquieu, oče ideje o delitvi oblasti, je državno oblast ločil na tri veje; na zakonodajno, izvršilno in sodno, pri tem pa postavil zahtevo, da morajo biti vse tri veje državne oblasti strogo ločene in vsako od oblasti mora nositi različna oseba oz. različen državni organ, ki je pri svojem delu omejen z drugimi organi. Tako naj bi se vzpostavil sistem ravnovesja v izvrševanju oblasti, saj nobeden od organov ne bi mogel prevladati nad drugim in doseči absolutne oblasti. Različne državne oblasti morajo med seboj sodelovati, se nadzirati in biti odvisne druga od druge. Načelo delitve oblasti naj bi v svojem bistvu preprečevalo zlorabo oblasti in uveljavljalo politično demokracijo, saj naj bi si v državi različni družbeni sloji na takšen način uravnovešeno razdelili oblast. Načelo delitve oblasti je danes uveljavljeno v skoraj vseh sodobnih demokratičnih državnih ureditvah, saj je oblast potrebno ločevati na zakonodajno, sodno in izvršno iz političnih in povsem funkcionalnih razlogov. Ker ima »načelo delitve oblasti v sodobni državi predvsem organizacijsko-tehničen pomen« (Bučar v Rakočevič 1991, 57), je ločitev treh funkcij uveljavljena v praktično vseh državnih ureditvah, tako tistih, ki so urejene po načelu delitve oblasti, kot tudi tistih, urejenih po načelu enotnosti oblasti (Rakočevič 1991, 57).

3.2 Delitev oblasti in razmerje moči med vlado in državnim zborom

Oblast se seveda tudi v Sloveniji deli na tri veje, in sicer na zakonodajno, katere nosilec je parlament, izvršilno, katere nosilca sta predsednik republike in vlada ter na sodno vejo oblasti, ki je v pristojnosti sodišč.

Zakonodajna veja oblasti, ki je v pristojnosti parlamenta, ima tri široke funkcije, in sicer da služi kot posvetovalno telo izvršilni veji, da oblikuje in sprejema zakone ter predstavlja institucijo, skozi katero se izražajo državni interesi in zahteve (Ball v Ferfila 2006, 100). Poleg treh širokih funkcij pa ima nosilec zakonodajne veje oblasti v demokratičnih državah še druge pomembne funkcije, kot so rekrutacija in socializacija političnih voditeljev, torej izbiranje, nadziranje in odstavljanje predsednikov vlad oz. držav in ministrov (Curtis v Ferfila 2006, 100). Zakonodajni organ je najvišji organ oblasti, saj ima najpomembnejšo vlogo v državi, in sicer oblikovanje pravnega reda, ki ga tvorijo ustava in zakoni, ki pa so najvišje pravne norme (Rakočevič 1991, 59).

Izvršilni organi v demokratičnih državah izvajajo izvršilno in upravno funkcijo. Odgovorni so za to, da so vsi zakoni in akti, ki jih sprejema zakonodajni organ, dejansko tudi ustrezno in obvezno uresničeni (Rakočević 1991, 60). Zadnja desetletja je demokratične države zaznamoval trend sorazmernega povečevanja moči izvršilne veje, predvsem ker pomen in zapletenost področij, ki jo sestavljajo (javna uprava, mednarodna diplomacija, varnostne politike), narašča, upada pa pomen zakonodajne veje (Ferfila 2006, 102).

V parlamentarnem sistemu sodna veja stoji bolj ob strani in je veliko bolj neodvisna in samostojna kot zakonodajna in izvršilna oblast. Tako kot sodna oblast praviloma ne more vplivati na drugi dve veji oblasti, tudi zakonodajna in izvršilna veja ne moreta neposredno vplivati na sodno oblast. Prav zato se parlamentarni sistem izraža predvsem preko razmerja med zakonodajno in izvršilno vejo oblasti, ki sta enakopravni, tesno sodelujeta druga z drugo in tudi vplivata druga na drugo. Da sta zakonodajna in izvršilna oblast v parlamentarnem sistemu enakopravni, dokazujejo sredstva, ki jih imata obe oblasti na voljo ena proti drugi. Medtem ko državni zbor, nosilec zakonodajne oblasti, lahko uveljavlja politično odgovornost vlade tako, da ji izglasuje nezaupnico, zaradi katere je vlada dolžna odstopiti, pa lahko vlada, ki ji je bila izrečena nezaupnica, zahteva od predsednika države, da razpusti parlament in razpiše predčasne volitve. Zakonodajna in izvršilna oblast sta uravnoteženi zlasti s tem, kar imenujemo dualizem izvršilne oblasti, torej da je izvršilna oblast razdeljena med dva nosilca, in sicer med vlado, ki je dejanski nosilec izvršilne oblasti, in predsednika države, ki je nosilec izvršilne oblasti na simbolni ravni, pri čemer pa je pomembno izpostaviti, da je vlada politično odgovorna in odvisna od parlamenta, medtem ko je predsednik države politično ni odgovoren, predstavlja pa stabilni element izvršilne oblasti. Vlade kot nosilca izvršilne oblasti namreč ne izvoli ljudstvo, temveč le-ta izhaja iz parlamenta, zato je parlamentu tudi politično odgovorna, saj brez njegove podpore ne more opravljati svoje funkcije (Grad 1999, 43–44).

Povezanost med parlamentom in vlado je tudi personalna. Vlado pomembno določa dejstvo, da je, dokler ima podporo v parlamentu, samostojen ustvarjalec politike, ki pa jo je seveda glede pomembnejših vprašanj dolžna preverjati v parlamentu (Grad 1999, 223–224).

Slovenska ustava uveljavlja parlamentarni sistem državne oblasti, kar pomeni, da sta vlada in državni zbor neodvisna nosilca dveh različnih vej oblasti, torej izvršilne in zakonodajne, pri tem pa je vlada formalno podrejena državnemu zboru. Parlament delo vlade usmerja preko zakonodaje in nadzoruje njeno delo preko pravnih in političnih mehanizmov, kot so poslanska

vprašanja, vprašanje nezaupnice vladi ali interpelacija o delu vlade ali ministra, medtem ko lahko vlada državnemu zboru postavi vprašanje zaupnice in na takšen način preizkusi, kakšno zaupanje uživa med poslanci. Vlada torej nima zakonodajne pristojnosti, zato ne more sprejemati zakonskih aktov, lahko le podrobneje ureja z zakoni ali drugimi akti državnega zbora določena razmerja v skladu z namenom in kriteriji zakona. Prav zato vlada redno sodeluje in nastopa pri delu državnega zbora, in sicer v vlogi predlagatelja zakonov in drugih pravnih in političnih aktov. Ker ima slovenski parlamentarni sistem korenine v skupščinskem sistemu, se v slovenski ustavni in zakonski ureditvi ohranja nekaj elementov, ki so značilni za skupščinski sistem oblasti oz. t. i. sistem enotnosti oblasti (Vilfan 1995, 84–85).

Ker je za osvetlitev odnosa med funkcijo ministra in poslanca, ki ga bom opredeljevala v nadaljevanju, to pomembno, bom izpostavila dva bistvena skupščinska elementa, ki v veliki meri razlikujeta slovenski parlamentarni sistem od drugih parlamentarnih sistemov. Prvi od teh elementov je načelna zakonska opredelitev vlade, po kateri je vlada v razmerju z državnim zborom v podrejenem položaju, saj je v Zakonu o Vladi Republike Slovenije določeno, da »vlada v skladu z ustavo, z zakoni in z drugimi splošnimi akti Državnega zbora določa, usmerja in usklajuje izvajanje politike države. V ta namen izdaja predpise in sprejema druge pravne, politične, ekonomske, finančne, organizacijske in druge ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev razvoja države in za urejenost razmer na vseh področjih iz pristojnosti države« (Ur. l. RS 4/1993, 2. čl.). Drugi skupščinski element pa je 112. člen Ustave Republike Slovenije, po katerem »ministre imenuje in razrešuje državni zbor na predlog predsednika vlade« (Ur. l. RS 33/1991). V drugih parlamentarnih sistemih ministre imenuje in razrešuje predsednik vlade in ne državni zbor (Vilfan 1995, 85).

Zaradi skupščinskih elementov v slovenski ustavi, ima parlament večji vpliv na sestavo vlade, kot v drugih parlamentarnih sistemih.

3.3 Funkcije poslanca in ministra

Člani parlamenta in vlade nosijo funkcije in odgovornosti, ki so bistvene za izvajanje dobre politike države in njen razvoj. Ker se v svoji diplomski nalogi osredotočam na razmerje med poslancem in ministrom, bom izpostavila zgolj tiste funkcije, ki so pomembne za preizkušanje teze, torej funkcije, ki bistveno vplivajo na interakcijo med poslancem in ministrom, njun odnos in nadzor, ki ga imata drug nad drugim.

3.3.1 Poslanec

Državni zbor je sestavljen iz poslancev, ki so po 82. členu Ustave Republike Slovenije »predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na kakršnakoli navodila« (Ur. l. RS 33/1991, 82. čl.). Torej povsem samostojno odločajo v parlamentu. Pri tem predstavljajo ljudstvo kot celoto in ne svoje volilne enote ali stališč posameznih strank ali družbenih skupin. Kljub idealizirani podobi poslancev pa se je v praksi v strankarski demokraciji praktično nemogoče izogniti močnemu vplivu političnih strank na delovanje posameznih poslancev in državnega zbora v celoti. Zakon o poslancih in Poslovnik Državnega zbora Slovenije sta dokumenta, ki podrobno urejata pravice in dolžnosti poslanca. Po slovenski ureditvi kandidat za poslanca dobi mandat na dan, ko je izvoljen, in sicer s potrditvijo republiške volilne komisije, izvrševati pa ga začne na dan potrditve poslanskega mandata v državnem zboru.

Poslanec ima pravice in dolžnosti. Temeljna pravica poslanca v parlamentu je, da z glasovanjem sodeluje pri odločanju parlamenta, pravico ima glasovati za ali proti predlagani odločitvi, ali pa se glasovanja vzdržati. Poleg glasovanja ima poslanec še mnogo drugih pravic. Tako lahko sam ali z drugimi poslanci predlaga odločitve, ki jih sprejema parlament, zastavlja poslanska vprašanja ter sodeluje pri sprejemanju vseh odločitev, ki so v pristojnosti parlamenta in odloča o vseh vprašanjih, ki so v pristojnosti parlamenta. Pravico ima predlagati zakon, razpis zakonodajnega referendumu in uvedbo parlamentarne preiskave. Posamezni poslanec ima pravico dajati poslanske pobude, zastavljati poslanska vprašanja vladi ali določenemu ministru. Za predlaganje bolj pomembne odločitve pa je potrebno večje število poslancev. Skupina desetih poslancev lahko tako vloži predlog za izvolitev novega predsednika vlade, sproži interpelacijo o delu vlade ali določenega ministra, lahko pa tudi predlaga, da državni zbor pred ustavnim sodiščem obtoži predsednika vlade ali določenega ministra. Skupina dvajsetih poslancev lahko vloži predlog za začetek postopka za spremembo ustave, skupina tridesetih poslancev pa lahko zahteva, da državni zbor razpiše ustavno revizijski in zakonodajni referendum, odredi parlamentarno preiskavo ali obtoži predsednika republike pred ustavnim sodiščem (Grad 1999, 130).

Poslanci se združujejo v delovna telesa državnega zbora, ki imajo različne namene delovanja in različne pristojnosti. Bistvena naloga delovnih teles je spremljanje in nadzor dela vlade in posameznih ministrov, bodisi posredno ali neposredno. V Poslovniku Državnega zbora je izrecno določeno, da se stalni odbori ustanavljajo za tista področja, za katera so ustanovljena ministrstva: »V državnem zboru se ustanovijo delovna telesa za spremljanje stanja na posameznih področjih, za pripravo odločitev o politiki na teh področjih, za oblikovanje stališč

do posameznih vprašanj ter za obravnavo predlogov zakonov in drugih aktov državnega zbora« (Ur. l. RS 92/2007, 32. čl.). Delovna telesa tako obravnavajo zakonske in druge predloge vlade, o njim pa sprejemajo stališča in sklepe, ki so osnova za odločanje parlamenta, pri tem pa predstavnike vlade oz. ministrstev opozarjajo na pomanjkljivosti in napake.

3.3.2 Minister

Vlado sestavljajo ministri z dvojno vlogo, saj so po eni strani člani vlade kot kolegijskega organa, po drugi pa predstojniki ministrstev. V vladi so ministri, ki vodijo posamezne upravne organe, lahko pa tudi ministri, ki nimajo upravnega resorja – le-te imenujemo ministri brez listnice, ki so običajno zadolženi za splošna politična vprašanja. Vlada je praviloma tudi v ustavi opredeljena in urejena kot dejansko najpomembnejši nosilec izvršilne oblasti, pri čemer so bile starejše ustave precej skope, novejšje ustave pa položaj vlade urejajo podrobneje, predvsem način oblikovanja vlade in njeno razmerje do zakonodajnega telesa. V slovenski ureditvi so temelji položaja vlade postavljeni v ustavi, to je predvsem način njenega oblikovanja in njena odgovornost državnemu zboru. Še podrobneje pa vlado opredeljujejo zakon o vladi, Poslovnik Državnega zbora Slovenije in Poslovnik Vlade Republike Slovenije (Grad 1999, 153–154).

Odgovornost posameznega ministra podrobno določata dva člena Zakona o Vladi Republike Slovenije, in sicer 17. člen, da so ministri »odgovorni za odločitve in stališča vlade ter za njihovo izvajanje, za svoje odločitve pri vodenju ministrstev, kakor tudi za opustitev ukrepov, ki bi jih morali sprejeti« ter 18. člen, da »minister v skladu s sprejeto politiko vodi in predstavlja ministrstvo, daje politične usmeritve za delo ministrstva in organov v njegovi sestavi, nadzoruje njihovo delo, izdaja predpise in druge akte, ki so v pristojnosti ministrstva in organov v njegovi sestavi, ter opravlja druge naloge, ki jih določa zakon ali drug predpis« (Ur. l. RS 4/1993, 17.–18. čl.).

Oblikovanje vlade v slovenski ustavni ureditvi se v mnogih pogledih razlikuje od klasičnega parlamentarnega sistema ter se zgleduje po posebnostih nemške ureditve. Ker je razlik in podobnosti veliko, se osredotočam zgolj na tiste, ki so bistvenega pomena za iskanje potrditve moje teze. Ena takšnih posebnosti slovenske različice parlamentarnega sistema je imenovanje ministrov nove vlade. Medtem ko v nemškem modelu parlamentarnega sistema šef vlade šefu države predlaga ministre v imenovanje, pa jih mora v slovenski inačici v imenovanje preložiti državnemu zboru. Ta posebnost, ki sem jo omenjala že v prejšnjem poglavju diplomske naloge, našo ureditev oddaljuje od parlamentarnega sistema in jo približuje skupščinskemu

sistemu, v katerem parlament oblikuje organ, ki opravlja izvršilno funkcijo, s čimer se na nek način slabi z ustavo določeno načelo delitve oblasti. Imenovanje ministrov v parlamentu ima, poleg že omenjene, še precej drugih slabosti, verjetno največja med njimi je pretiran vpliv parlamenta na personalno zasedbo vlado in s tem onemogočanje ali vsaj oteževanje odgovornosti izvoljenega šefa vlade, da bi sestavil vladno ekipo po svoji izbiri, kar ima za posledico heterogeno vladno ekipo namesto homogene. Poleg tega, da v naši ureditvi državni zbor imenuje ministre, pa se mora pred tem še vsak posamezni minister predstaviti pristojni komisiji državnega zbora, kar pa še povečuje negotovost njegovega imenovanja. To lahko povzroči nezasedenost ministrskih mest, ki ima za posledico onemogočanje dela vlade, v skrajnem primeru pa lahko privede celo do tega, da se vlada sploh ne oblikuje, kar pa lahko vodi v razpust parlamenta (Grad 1999, 156–157).

Vlada je po naši ustavni ureditvi enotno kolegijsko telo in jo sestavljajo predsednik vlade in ministri, ki jih potrdi državni zbor. Vsak minister vodi in predstavlja določeno ministrstvo v skladu s sprejeto politiko, politično usmerja delo ministrstva in organe v njegovi sestavi ter nadzoruje njihovo delovanje. Poleg tega izdaja predpise in druge akte, ki so v pristojnosti ministrstva, ter opravlja ostale naloge, ki so določene z zakoni ali drugimi predpisi (Grad 1999, 158).

3.4 Osvetlitev odnosa poslanec : minister in njun medsebojen nadzor

V prejšnjem poglavju omenjam skupščinski element slovenskega parlamentarnega sistema, po katerem državni zbor imenuje in razrešuje ministre, kar poteka na način, da novo izvoljeni predsednik vlade državnemu zboru predlaga listo ministrov z razlago in obrazložitvijo vsake kandidature. Iz tega izhaja izjemno pomembna funkcija poslanca, da tajno glasuje o listi kandidatov za ministre ali o imenovanju posameznega ministra in tako odloča o tem, ali bo določen minister imenovan ali ne. Še pred glasovanjem in imenovanjem pa se mora predlagani minister predstaviti pristojnemu delovnemu telesu državnega zbora in odgovarjati na vprašanja, kar imenujemo tudi zaslišanje oz. 'hearing' in predstavlja eno pomembnejših javnih predstavitev kandidata za ministra.

Praden kandidat postane minister, torej odgovarja na poslanska vprašanja na zaslišanju. Ko pa postane minister, na poslanska vprašanja odgovarja na seji državnega zbora. To je ena izmed glavnih oblik nadzora in uveljavljanja odgovornosti vlade s strani državnega zbora, ki jo imenujemo poslanska vprašanja in pobude. Poslanska vprašanja poslanci postavljajo vladi oz. posameznemu ministru, in sicer s tistega področja, ki je v njegovi pristojnosti. Vprašanja so

lahko ustna ali pisna. Poslanec ima poleg vprašanja pravico vladi ali ministru dati tudi pobudo za ureditev določenih vprašanj ali sprejem določenih ukrepov, pri čemer je tudi pobuda lahko pisna ali ustna (Vilfan 1995, 86–87).

Nadzor, ki ga ima poslanec nad ministrom, se kaže tudi v možnosti interpelacije. Ustava Republike Slovenije namreč določa, da lahko skupina najmanj desetih poslancev v državnem zboru sproži interpelacijo, tj. vprašanje o delu celotne vlade ali pogosteje posameznega ministra. Pisno interpelacijo se predloži predsedniku državnega zbora, le-ta z njo nemudoma seznaní poslance in jo pošlje predsedniku vlade oz. ministru, na katerega se interpelacija nanaša ter določi rok za odgovor (med 15 in 30 dni). Že na naslednji seji Državnega zbora se opravi razprava, pred začetkom razprave pa predstavnik poslancev, ki so interpelacijo vložili, obrazloži vloženo vprašanje o delu vlade oz. ministra. Prav tako pa predsednik vlade oz. minister, na katerega se interpelacija nanaša, obrazloži odgovor na interpelacijo. Razpravo poslanci končajo s sklepom oz. oceno dela vlade ali posameznega ministra, pri čemer sklep predložijo bodisi poslanci, ki so interpelacijo vložili, bodisi druga skupina najmanj desetih poslancev. Po končani razpravi pa lahko skupina poslancev zahteva glasovanje o nezaupnici vladi oz. določenemu ministru (Vilfan 1995, 87–88).

Če poslanca in ministra primerjamo kot samostojna politična subjekta, ima minister nedvomno veliko večji vpliv na oblikovanje državnih politik, je prepoznavnejši, vplivnejši in nosi odgovornejšo funkcijo, njegove lastnosti pa morajo biti nadgradnja poslančevih. Če pa primerjamo funkcijo nadzora vlade oz. posameznega ministra nad poslanci s funkcijo nadzora, ki jo ima državni zbor oz. lahko tudi skupina več poslancev nad delovanjem vlade, pa ima državni zbor, kot sem zapisala v prejšnjih odstavkih, veliko večji nadzor, saj lahko kadarkoli izglasuje nezaupnico, vloži interpelacijo ali pa samo sproži splošno nezadovoljstvo nad delom vlade ali posameznega ministra, kar se običajno odraža v poslanskih vprašanjih.

Če ima torej minister veliko višji položaj v kreiranju državne politike, pa imajo poslanci izjemno velik nadzor nad njegovim delom in zgolj z njihovim soglasjem in podporo lahko minister uresničuje svoje zastavljene cilje v oblikovanju državnih politik. Če podpore v državnem zboru nima, je njegovo ministrsko delo izjemno oteženo oz. ga je na njegov način, ki ga državni zbor zavrača, nemogoče opravljati, zato mora meje in smeri svojega dela nenehno prilagajati, da le-te ustrezajo državnemu zboru, torej poslancem.

Ker so politični akterji tako odvisni drug od drugega, so odnosi med njimi še posebej pomembni. Medtem ko so politični nasprotniki za demokracijo nujni, pa lahko politični

sovražniki zavirajo sprejemanje novih odločitev in sprememb iz povsem banalnih razlogov in osebnih vzgibov. Meja med političnim nasprotnikom in sovražnikom pa je izjemno tanka.

Carl Schmitt je avtor specifičnega političnega razlikovanja, ki je vzrok političnim motivom in ravnanju. To je razlikovanje med prijateljem in sovražnikom. To razlikovanje označuje skrajno stopnjo intenzivnosti povezave ali ločitve, obstaja pa lahko teoretsko in praktično, ne da bi pri tem morali aplicirati vsa druga moralna, estetska in gospodarska razlikovanja. Ni torej pomembno to, ali je politični sovražnik moralno zloben ali estetsko grd. Tudi ni pomembno, ali je potencialni gospodarski tekmeč ali celo potencialna poslovna korist, pomembno je zgolj to, da je nekaj tujega, nekaj drugega (Schmitt v Bibič 1997, 34).

4 Majda Širca Ravnikar – od poslanke do ministrice

4.1 Kdo je Majda Širca Ravnikar?

Ko je bila leta 2008 imenovana nova vlada, so po medijih završali življenjepisi novih ministrov. Življenjepis nove ministrice za kulturo je bil še posebej pester in barvit, zato ga je vredno izpostaviti tudi na tem mestu. Majda Širca je po svoji izobrazbi univerzitetna diplomirana umetnostna zgodovinarica, ki je v svoji karieri delovala že na mnogih področjih. Bila je novinarka in publicistka, predavateljica, urednica oddaj o kulturi ter urednica kulturno-informativnega in umetniškega dokumentarnega programa TV Slovenija (Brišar 2008). Napisala je mnoga knjižna in revijalna besedila s področja filma in avdiovizualne kulture. Za dokumentarne televizijske oddaje *Povečava*, ki so bile njeno avtorsko delo, ter za umetniške dosežke v elektronskem mediju je prejela mnoga priznanja in nagrade. Ministrstvo za kulturo ji ob ministrskem imenovanju ni bilo novo, saj je bila od leta 1997 do 2000, ko je ministrstvo vodil Jožef Školč, državna sekretarka na ministrstvu za kulturo. Od leta 2000 naprej je bila kar dva mandata poslanka državnega zbora, sprva kot članica LDS-a, dobro leto pred izvolitvijo vlade Boruta Pahorja pa je iz LDS-a izstopila in se pridružila novoustanovljeni poslanski skupini Zares. Že takoj po vstopu Slovenije v Evropsko unijo je postala prva evropska poslanka iz Slovenije. V času svojih dveh poslanskih mandatov v Državnem zboru je bila aktivna članica več delovnih teles in sicer Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti, Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide, Odbora za zadeve Evropske unije, še posebej dejavna pa je bila v Odboru za kulturo, šolstvo in šport, kar je še posebej zaznamovalo njeno politično prihodnost (Zares).

Novembra 2008 je z izvolitvijo nove vlade postala ministrica za kulturo za mandat 2008–2012.

4.2 Oblikovanje politične osebnosti na poslanskem stolu

4.2.1 Majda Širca v odnosu do svojega predhodnika, ministra za kulturo

24. novembra 2008 je minister za kulturo iz prejšnje vlade Janeza Janše, Vasko Simoniti predal posle novi ministrici Majdi Širca Ravnikar. Dogodek je odmeval po medijih in to ne brez razloga. Simoniti namreč o novi ministrici ni imel povedati nič lepega. Na vprašanje novinarja, ali je Majda Širca dovolj strpna za kulturno ministrico, je odgovoril brez dlake na jeziku: »No...mal mi je hudo, da ministrica ne loči svobode govora od seveda prostaškega in nadvse nizkotnega sovražnega govora. Zato mislim, da je to nekulturno za kulturno ministrico« (Youtube). Še bolj kot te besede, je po medijih odmevala novica, da se Širca in Simoniti ob predaji poslov nista rokovala. Ne eno ne drugo ni bilo ravno vzpodbudno, je pa dejstvo, da kljub temu, da sta bila ministra za kulturo, v postopku predaje nista skrivala nenaklonjenosti drug do drugega, trden dokaz, da je bil njun odnos poslanka – minister izjemno napet in poln nasprotovanj.

Odnos in interakcija med Majdo Širca in Vaskom Simonitijem nista bila zgolj politične, temveč tudi povsem osebne narave. Kot pravi Schmitt, politični sovražnik ni moralno zloben ali estetsko grd. Sovražnik je zato, ker predstavlja nekaj drugega (Schmitt v Bibič 1997, 34). Ta odnos je izjemno pomemben za oris Majde Širca kot politične osebnosti, ki si je kot poslanka tlakovala svojo politično pot in se na takšen način predstavila širši javnosti.

4.2.2 Funkcije nadzora poslanke nad ministrom

Da bi kar najbolje osvetlila njun odnos, sem na spletni strani Državnega zbora Republike Slovenije poiskala vsa poslanska vprašanja in pobude, ki so bila v mandatu Vaska Simonitija, torej od leta 2004 do 2008, postavljena s strani, takrat poslanke, Majde Širca. Ugotovila sem, da je Majda Širca v tem obdobju naslovila 68 poslanskih vprašanj in pobud, od tega je bil naslovljenec takratni minister za kulturo kar 37-krat, kar je več kot polovica. To bi lahko na prvi pogled pripisali dejstvu, da je bila poslanka članica Odbora za kulturo, a ob pregledu zanimivejših poslankinih vprašanj in ministrovih odgovorov, bralcu kaj hitro postane jasno, da je šlo predvsem za opominjanje, kaj še ni bilo storjeno in karanje, kaj je bilo storjeno

narobe. Prebiranje poslanskih vprašanj Majde Širca, naslovljenih na ministra Simonitija, ter njegovih odgovorov, osvetli njun, ne pretirano naklonjen, odnos.

Poslanka Širca je aktualnega ministra opozarjala na najrazličnejše probleme, največkrat pa se je dotaknila problema izvajanja t. i. Grimsovega zakona o RTVS (o uvedbi tretjega parlamentarnega programa in znižanju RTV prispevka) in vprašanj glede doseganja ciljev kulturne politike na področju filma, kjer je opozarjala predvsem na problematiko Filmskega sklada RS in zaradi, po njenem mnenju, nevdržnih razmer na področju filma, ministra tudi pozvala k odstopu: »Spoštovani minister, sprašujem vas: Ali razmišljate o odstopu, glede na to, da spodbujate in dovoljuate, da se ohranja izredno stanje na področju filma v Sloveniji? /.../ Mislim, da s svojim, v tem smislu celo ignorantskim odnosom do filma, delate škodo slovenskemu filmu /.../« (Državni zbor Republike Slovenije 2007).

Skupina desetih poslancev, kot sem zapisala v teoretičnem uvodu diplomske naloge, ima pravico sprožiti interpelacijo o delu določenega ministra, kar se je leta 2006, ko je Majda Širca sedela na poslanskem sedežu v Državnem zboru, tudi zgodilo. Novembra 2006, že leto preden je Majda Širca Vaska Simonitija pozvala k odstopu, o čemer pišem v zgornjem odstavku, je LDS vložil interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za kulturo, prvopodpisana pa je bila Majda Širca (Delo 2006b). Prav ona je interpelacijo tudi obrazložila in obsodila razkorak med obljubljenim in dejanskim stanjem, kar se tiče sprejetja zakona o RTV Slovenija, ministru za kulturo je očitala domnevni politični vpliv na RTV in ostale medije preko državnih subvencij ter politiko do Kobilarne Lipica in upravljanja Blejskega gradu (Delo 2006a). Interpelacijo so takrat podpirale vse opozicijske stranke, koalicijske pa so mu nasprotovale, češ da je to interpelacija brez resnih argumentov. Sam minister je komentiral tudi zgodovino prvopodpisane Majde Širca in njeno poslovanje z družbo Ravnikar-Potokar, katere solastnik je bil njen mož, v času, ko je bila predsednica javnega zavoda. Šlo je za poslovanje, ki ga je Komisija za preprečevanje korupcije obsodila in Simoniti je zato Šircino interpelacijo označil za neverodostojno (Delo 2006b).

Minister, zoper katerega je skupina poslancev s Širco na čelu, vložila interpelacijo, se v Odgovoru na Interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za kulturo čudi »nad formalno nepravilnostjo akta interpelacije, ki ga je dne 25. 09. 2006 vložila v postopek poslanska skupina LDS s prvopodpisano gospo poslanko Majdo Širca« (Simoniti 2006). 253. člen Poslovnika Državnega zbora namreč določa, da lahko predlagatelji interpelacije po končani razpravi o interpelaciji predlagajo, da državni zbor sprejme sklep o oceni dela ministra,

predlagateljki dotične interpelacije pa že v interpelaciji predlagajo, da se po razpravi v Državnem zboru razreši ministra, s čimer Simoniti poslanski skupini očita, da mu kot ministru ne dajejo možnosti, da bi odgovoril poslancem in se pred njimi zagovarjal, kar se mu zdi zelo neprimerno (Simoniti 2006).

4.2.3 Provokativna politična osebnost

Odnos Simoniti-Širca je prikazal le en vidik Šircine osebnosti, preden je postala ministrica. Svojo medijsko podobo si je gradila na včasih precej provokativne načine. Temu so sledile glasne kritike in tudi opozarjanje, da gre za sovražni govor. Eno takšnih izjav lahko preberemo na njenem blogu. Zapisana je bila avgusta 2008, le dobra dva meseca preden je postala ministrica. V prispevku z naslovom Obramboslovec o seksu je komentirala besede takratnega predsednika vlade Janeza Janše na shodu stranke SDS v Stični, ko je le-ta na neko vprašanje odgovoril s citatom Woodyja Allena: »Ne poznam vprašanja, vendar vem, da je seks definitiven odgovor nanj.« Izrazila je namreč presenečenje nad tem, da lahko »obramboslovec, človek iz marmorja, popolnoma aseksualno bitje, ki bi mu človek pripisal erekcijo le v primerih, ko se mu izlije gnev, ne pa ljubezen do drugega, sposodi misli režiserja, ki ni iz njegovega miselnega kotla« (Majdasirca 2008b).

Istega meseca je zapis na blogu posvetila predsedniku Demokratične stranke upokojencev Slovenije in takratnemu ministru za obrambo Karlu Erjavcu. Zapisala je, da se »tak otrok, ki se napihnjeno igra vojake, istočasno in ravno tako puranje igra pokojninsko vestalko« in da bi »takim fantkom, ki se gredo na ta način države, eno primazala ne glede na zaklinjanje varuhinje« (Majdasirca 2008a).

Z obema zapisoma na svojem blogu je sprožila nemalo odzivov v javnosti, od odobravanja in zagovarjanja svobode govora in izražanja svojih misli na svetovnem spletu pa vse do izjemno negativnih kritik. Nasprotniki so obsojali takšne zapise na blogu, češ da za političarko takšno izražanje ni primerno, da meji celo na sovražni govor. Vsekakor takšno izražanje, ki bi ga lahko imenovali tudi blatenje političnih nasprotnikov, med slovenskimi politikami ni nekaj novega in tudi ne zastarelega, saj se to neprestano dogaja. V primeru Majde Širca so bile njene besede toliko bolj sporne morda zato, ker je večino svoje politične poti delovala na področju kulture in se njene besede mnogim niso zdele primerne za političarko na njenem položaju.

4.2.4 Od kritične poslanke do ministrice

Majdo Širco bi kot poslanko opisala kot izjemno ambiciozno, velikopotezno in zagnano ter predvsem brez dlake na jeziku. Njeno članstvo v Odboru za kulturo, šolstvo in šport je bilo v času ministrovanja Vaska Simonitija vsekakor dobrodošlo in izjemno učinkovito že s tega vidika, da je njega in medije ter s tem širšo javnost, neprestano opominjala in opozarjala na njegove napake in obljube, ki se jih morebiti ni držal, pa bi se jih moral. S svojimi poslanskimi vprašanji in neprestanimi zahtevami po bolj učinkovitem in transparentnem delu na področju kulture je vsekakor vplivala na večje osveščanje javnosti in posledično na bolj dejavno kulturno politiko aktualnega ministra, saj si le-ta, ob tako glasnih kritikah, lenarjenja res ni mogel privoščiti.

Kot poslanka je bila tudi izjemno provokativna, večkrat je izbirala ostre besede in njen način govora je bil velikokrat pokroviteljski in negativen ne le do aktualnega ministra, temveč tudi do drugih politikov. Izpostavila sem njeni izjavi o Janezu Janši in Karlu Erjavcu, ki sta v medijih dvignili nemalo prahu in sta bili po mnenju javnosti vsaj neprimerni za takratno članico Odbora za kulturo in bodočo ministrico za kulturo, nekateri so ti izjavi imenovali celo za primer sovražnega govora. Sprašujem se, ali so bili ti zapisi v njenem blogu preiščeni in načrtovani ter oblikovani zato, da bi sprožili nek odziv v javnosti. Morda strinjanje s strani bralcev bloga in medijev ter javnosti, da je Janez Janša res »aseksualno bitje« in Karl Erjavec »otrok, ki se napihnjeno igra vojake« ali pa vsaj odobravanje njenega direktnega, odkritega in morebiti iskrenega načina izražanja.

Kakorkoli že, pozornost javnosti je vsekakor zbudila do te mere, da je bila leta 2008 izvoljena v 5. Državni zbor Republike Slovenije, nato pa imenovana v vlado Boruta Pahorja na položaj ministrice za kulturo. Začetek njenega mandata je zaznamovala recesija in zategovanje pasov ne le v gospodarskem, temveč tudi v javnem sektorju, zato stvari niso bile preproste. Pa vendar – od Širce je bilo pričakovati veliko. Pričakovanja širše javnosti so bila ravno zaradi njenega konstantnega opominjanja aktualnega ministra, kaj vse bi lahko še postoril, vsekakor veliko večja, kot bi bila, če bi bila njena vloga v parlamentu drugačna oz. če sploh ne bi opravljala poslanske funkcije. Kot poslanka je večkrat dvignila mnogo prahu in zato so jo ob nastopu ministrske funkcije pod drobnogled vzeli mnogi nasprotniki in seveda mediji.

4.3 Ministrica za kulturo z zgodovino

Novembra 2008 je Majda Ravnikar Širca z izvolitvijo nove vlade mandatarja Boruta Pahorja postala nova ministrica za kulturo. Njena zgodovina na političnem parketu je bila pestra, njene besede in predvsem kritike pa zapisane v spomin mnogim političnim nasprotnikom in širši javnosti. Ker je štiri leta, celoten mandat, preden je postala ministrica za kulturo, sedela v Odboru za kulturo, šolstvo in šport, kjer je delovala kot nekakšna vest takrat aktualnega ministra Vaska Simonitija in ga s konstantnim nadzorovanjem in opominjanjem vedno znova priganjala k bolj aktivnemu in transparentnemu izvajanju kulturne politike, so bili njeni cilji za mandat, ki je bil pred njo, že znani. In zato pozornost javnosti in medijev, kaj bo obljubila in kaj storila, še toliko večja. Vsekakor je imela nova kulturna ministrica pestro politično zgodovino, kjer je dodobra izoblikovala in glasno izrazila svoja stališča do kulturne politike v Sloveniji.

4.3.1 Cilji in načrti nove kulturne ministrice

»Ministrstvo za kulturo sámo vidim kot, lahko rečem, nek možganski trust, kot nek laboratorij, kot nek kompas, ki se mora osredotočiti na pripravo splošnih ukrepov, strategij kulturne politike, ki je v interesu javnosti« (Državni zbor Republike Slovenije 2008). S temi besedami je Majda Širca začela svoj govor na 1. seji Odbora za kulturo, šolstvo, šport in mladino oz. na t. i. 'hearingu'. Cilji ministrstva pod njenim okriljem so bili konkretno zasnovani in natančno opredeljeni. Poiskala sem jih v treh dokumentih, in sicer v Koalicijskem sporazumu o sodelovanju v vladi Republike Slovenije za mandat 2008–2012, Nacionalnem programu za kulturo 2008–2011 in magnetogramu 1. nujne seje Odbora za kulturo, šolstvo, šport in mladino.

Cilji koalicijskih partnerjev, ki so zapisani v Koalicijskem sporazumu, so »posodobitev in modernizacija kulturnega sektorja, zagotovitev večje dostopnosti kulturnih dobrin in storitev ter spodbujanje razvoja kulturnih industrij in kulturnega turizma« (Koalicijski sporazum, 39).

Na 1. nujni seji Odbora za kulturo, šolstvo, šport in mladino izvemo še več o ciljih nove ministrice, saj tam spregovori tudi o svojih videnjih, svojem načinu dela, nenazadnje pa odgovarja na (tudi nekatera provokativna) vprašanja poslancev.

Da bi bili cilji kar najbolj pregledni, jih bom navedla po področjih. Ministrstvo za kulturo namreč opravlja upravne, strokovne in druge naloge po naslednjih področjih:

- umetnost,
- kulturna dediščina,
- mediji,
- kulturni razvoj in mednarodne zadeve,
- analize, strategije in kulturni sistem,
- kulturne pravice manjšin,
- slovenski jezik,
- državne proslave in druge prireditve državnega pomena,
- izvajanje Evropske kohezijske politike (Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije).

Ministrstvo za kulturo z Majdo Širca na čelu se je lotilo predvsem prvih treh področij, zato bom vzela pod drobnogled ravno te.

4.3.1.1 Umetnost

Nova ministrica si je na področju umetnosti zadala največ ciljev. Na področju knjige bo ministrstvo v EU sprožilo postopek za uveljavitev ničelne stopnje DDV na knjigo, kot jo imajo npr. v Veliki Britaniji, ki je, kot ugotavlja Širca na 'hearingu', dežela z najširšim možnim jezikovnim tržnim deležem. Ko je Slovenija vstopala v EU, je bilo treba brezpogojno sprejemati pravila, danes je potrebno to spremeniti, saj gre za diskriminatorni položaj znotraj EU. Ministrica poudari, da je treba poskusiti, ob omembi dejstva, da Poljski ta poskus ni uspel, pa predstavi rezervni scenarij, in sicer da bi se davek, ki je pobran od knjige, vrnil knjigi. Ukinilo se bo članarine v vseh 57 osrednjih splošnih knjižnicah in povečalo plačilo za knjižnično nadomestilo (Koalicijski sporazum in Državni zbor Republike Slovenije 2008).

Na področju filma bo ministrstvo zagotovilo popolno neodvisnost filma od politike in Filmskemu skladu omogočilo transparentno in učinkovito delovanje za stabilno in kakovostno filmsko produkcijo. Ministrica na 'hearingu' opozarja, da je trenutni zakon invaliden in da ga je potrebno obnoviti, da se vzpostavijo takšni pogoji, ki bodo filmskim ustvarjalcem omogočili večjo, stabilnejšo in tekočo produkcijo (Koalicijski sporazum in Državni zbor Republike Slovenije 2008).

Kmalu po začetku mandata, januarja 2009, se je v Manziolijevi palači v Izoli odvil Poslanski večer stranke Zares, kjer je ministrica poudarila, da se bo filmski festival Kino Otok – Isola Cinema v tem letu zagotovo nadaljeval, saj se je izkazal za specifičnega, butičnega in

prepoznavnega v tujini. Leta 2008 se omenjeni festival namreč ni izvajal, delno zaradi pomanjkanja sredstev, delno, kot poudarja Širca, pa zaradi pomanjkanja volje (Penjak 2009). Širca je ministrstvo pod svojim vodstvom zavezala še k eni spremembi, in sicer k dokončni realizaciji muzeja sodobne umetnosti in preoblikovanju statusa Arhitekturnega muzeja Ljubljana v nacionalni muzej (Pišek 2009).

Ministrstvo za kulturo namerava prenoviti in obnoviti Metelkovo. Že leta 2009 naj bi del investicij namenilo Moderni galeriji na Metelkovi ulici 22, leta 2010 pa naj bi sodelovalo pri gradnji vratarnice na Metelkovi ulici 3 in obnovi zgradbe na Metelkovi 6, kjer je sedež nevladnih organizacij. Tako naj bi, po besedah ministrice Majde Širca, tam nastalo novo kulturno središče, »srce kulturnega dogajanja v Ljubljani« (Birsa 2009).

4.3.1.2 Kulturna dediščina

Koalicijski partnerji bodo preučili potrebo po dopolnitvi zakona o kulturni dediščini ter okrepili strokovno varstveno službo, ki bo arhitekturo zaščitila pred nestrokovnimi posegi in skrbela za kulturne dobrine nacionalnega pomena. Ministrica se bo zavzemala za odpoved širitve golfa v Kobilarni Lipica in ohranitev kulturnih vsebin v sečoveljskih solinah (Koalicijski sporazum). Veliko pozornosti bo posvečala vprašanju Blejskega otoka. Izpeljati ga želi tako, »da bo RKC ostala lastnica tistega, kar je v dolgem in napornem denacionalizacijskem postopku dobila, ne pa tistega, kar si je naknadno prisvojila z voljo ministra Simonitija oziroma Janeza Janše« (Leiler 2009).

Ljubljanski župan je že v mandatu prejšnje vlade zahteval dovoljenje za gradnjo garaž pod tržnico, a prejšnja vlada tega ni dovolila. Nova vlada napoveduje umik odloka o razglasitvi Plečnikove tržnice za kulturni spomenik državnega pomena, vendar pa ministrica opozarja, da je Plečnikove arkade potrebno zaščititi, ne glede na to, kaj se bo tam spreminjalo oz. gradilo. Če bo Mestna občina Ljubljana znala zgraditi garaže tako, da bo dediščina obvarovana, potem gradnjo dovoljuje (TV Slovenija 2009).

4.3.1.3 Mediji

Ministrstvo se bo zavzemalo za digitalizacijo knjižničnega, arhivskega in muzejskega gradiva ter zagotovilo odprtost in dostopnost digitalnih virov informacij. Projekt Digitalne knjižnice Slovenije že poteka v okviru Narodne in univerzitetne knjižnice, pospešiti pa je potrebno tudi digitalizacijo muzejskih predmetov in arhivskih predmetov (Koalicijski sporazum).

Ministrica na 'hearingu' opozarja, da je bilo v zadnjih letih poseganje politike in kapitala v medijski prostor preveliko, da se je zato zmanjšal ugled novinarskega dela, na vse manjšo svobodo slovenskega medijskega prostora pa so opozarjale tako Evropa kot druge inštitucije. Zato so si zadali tri cilje - na področju zakonodaje bodo spremenili Zakon o medijih in tako utrdili avtonomijo medijev, spremenili pravno neurejen status Slovenske tiskovne agencije, da bo le-ta postala avtonomen in učinkovit servis, pri spremembi Zakona o RTV Slovenija pa se bodo zavzemali za njeno odličnost in odprtost, saj javna televizija ne sme biti podrejena oblasti, temveč mora služiti javnosti (Koalicijski sporazum in Državni zbor Republike Slovenije 2008). Ministrica še zlasti nasprotuje zadnjemu omenjenemu zakonu, tj. Zakonu o RTV Slovenija oz. t. i. Grimsovemu zakonu. Pravi, da je »nacionalko dobesedno pahnil v sprego politike. To je zavrlo njen razvoj, povzročilo odliv in apatijo kadrov, zmanjšalo kredibilnost in znižalo nekoč že dosežene standarde profesionalnosti« (Leiler 2009). Zavzema se za spremembo zakona, ki bo pomenil več avtonomije, odgovornosti, transparentnosti in jasnega definiranja pojma javnega servisa. Nov zakon mora preprečiti vpliv politike na RTV, voditi pa jo morajo neodvisni strokovnjaki, ki dobro poznajo medij, in ne politično nastavljeni ljudje (Leiler 2009).

4.3.2 Bilanca kulturne politike Majde Širca

Mandat kulturne ministrice Majde Širca se je končal predčasno. 27. junija 2011, torej v poltretjem letu delovanja Pahorjeve vlade, so po odstopu predsednika koalicijske stranke Zares, svojo odstopno izjavo predsedniku vlade podale tudi tri Zaresove ministrice. Poleg ministrice za gospodarstvo Darje Radić in ministrice za javno upravo Irme Pavlinič Krebs je odstopila tudi ministrica za kulturo Majda Ravnikar Širca. S tem dejanjem je stranka Zares tudi formalno prestopila iz koalicije v opozicijo, Majda Širca pa se je vrnila v poslanske klopi (Zares 2011).

Nekdanja ministrica je julija 2011 posle predala vršilcu dolžnosti ministrstva za kulturo Boštjanu Žekšu. Dogodek je pospremila z naslednjimi besedami: »Ministrstvo predajam v dobre roke. Upam, da bo nadaljevalo zdajšnje dosežke in tudi zdajšnje napore, predvsem pa dozdejšnje 3-letno odpiranje vrat v tej hiši, ki je temeljilo na sodelovanju, na dialogu, na vključevanju, ne pa zapiranju pred ostalimi.« Tokrat je predajo pospremil stisk rok in vzpodbudna beseda, česar ob nastopu ministrice pred tremi leti ni bilo (Petovar 2011).

Že napoved, da bodo po dnevu državnosti odstopile Zaresove ministrice, je v medijskem svetu sprožila plaz pregledov in kritičnih ocen dela odhajajočih ministric. Novinarji so v svojih

člankih strnili Šircino delo v njenem mandatu, sama pa sem pobrskala tudi po člankih iz preteklih mesecev in let in bom v naslednjih odstavkih, po že prej navedenih področjih, povzela delo zdaj že nekdanje kulturne ministrice.

Na novinarski konferenci ob odstopu je v svojem govoru izrazila zadovoljstvo nad svojim delom in svojimi dosežki. Svoj govor je začela z naslednjo mislijo: »/.../ puščam to kulturo v stabilnih pozicijah, pripeljali smo jo v dobro kondicijo/.../« in nadaljevala, »kultura je polje vrednot, kultura je polje dialoga in kultura je bila v našem mandatu tudi polje samoomejevanja. In omejevali smo se na ta način, da nismo s političnimi odločitvami segali v živo maso in jedro in samo ustvarjalno moč kulture, zato jo tudi v tem smislu puščamo v dobri kondiciji« (video Zares 2011),

Kaj je bilo v času njenega ministrovanja postorjeno, sem poiskala v novinarskih člankih in novicah od začetka pa do konca njenega mandata, v člankih, kjer so ob ministričinem odstopu novinarji vrednotili njeno delo in nenazadnje v Analizi stanja na področju kulture iz marca 2011, ki ji na koncu tega poglavja namenjam še dodatnih nekaj besed.

Podrobnejšo kondicijo kulture v času, ko je imela vajeti v rokah Majda Širca, povzemam po področjih umetnosti, kulturne dediščine in medijev.

4.3.2.1 Umetnost

Ena prvih sprememb na področju knjige, ki se je zgodila na samem začetku Šircinega mandata, je bila ustanovitev Javne agencije za knjigo. S tem je Širca napovedala novo obliko sodelovanja s strokovno javnostjo ter poskuse ustvarjanja avtonomnih prostorov odločanja (Pišek 2009). Agencija predstavlja odmik od kulturne politike, saj je predana v roke ustvarjalcem oz. civilni družbi, seveda v dialogu z ministrstvom za kulturo. Na prvi novinarski konferenci JAK-a je direktor Slavko Pregl, kot eno izmed glavnih nalog agencije, izpostavil problematiko DDV na knjigo (STA 2009a). Uvedba ničelne stopnje DDV na knjigo je bil eden konkretnih ciljev, ki ga je ministrica izpostavila na 'hearingu' pred začetkom svojega mandata, a žal ni bil uresničen ne prvotni cilj ne njegova rezerva – torej da se vsaj pobrani davek vrne h knjigi. Ob drugi obletnici JAK-a v začetku leta 2011 se je na novinarski konferenci poudarilo, da JAK deluje izvrstno in da so spremembe precejšnje. Med drugim se je vzpostavil dialog s strokovno javnostjo, dvignili so se minimalni zahtevani honorarji pri subvencioniranih knjigah, povečali so število štipendij, predlagali spremembe v sistemu knjižničnega nadomestila in uvedli novosti v razpisih za sofinanciranje programov na področju knjižne in revijalne produkcije. V letu 2010 so denimo s proračunom, ki je znašal

6,2 milijona evrov, sofinancirali 402 knjižna naslova, 35 revij, 25 zahtevnejših knjižnih programov in podprli 23 knjigarn. JAK je imel torej svetlo prihodnost (Delo 2011).

V Analizi stanja na področju kulture so opredeljeni razlogi in utemeljitev ustanovitve Javne agencije za knjigo. Ustanovitev je utemeljena s tem, da ustvarjalnost na področju leposlovja zahteva posebno pozornost, saj knjiga danes bistveno vpliva na razvoj slovenskega jezika kot enega izmed uradnih jezikov EU ter na razvoj umetniške ustvarjalnosti. Ker je knjiga za slovenski narod tako pomembna, se je že dolgo kazala potreba po sistematiziranem, celovitejšem pristopu k področju knjige in potreba po enotnejši vladni politiki na tem področju. Ustanovitev JAK-a je bil zato pomemben sistemski korak k postavitvi trdnih temeljev za razvoj slovenske knjige. Ključni razlog za ustanovitev nove agencije je bila dodatna podpora razvoju slovenske knjige. JAK je bil ustanovljen z namenom opravljanja nalog, kot so povezovanje inštrumentov podpore knjigi, ki sta jih doslej ločeno izvajali dve ministrstvi, izvedba nacionalnih predstavitev slovenskega leposlovja in znanstvene publicistike v tujini, povezovanje s primerljivimi mednarodnimi organizacijami z namenom, da se zagotovijo novi viri financiranja, izvajanje promocijskih akcij, ki so usmerjene v promocijo avtorjev in dvigovanje zavesti o pomenu knjige in branja. Z ustanovitvijo agencije je MK želel zagotoviti večjo udeleženo strokovne javnosti in s tem pridobivanje neproračunskih virov za knjigo (Analiza stanja na področju kulture 2011).

Članarine v osrednjih splošnih knjižnicah kljub napovedi, da bodo ukinjene, ostajajo. Očitno je prevladalo mnenje nasprotnikov, da bi se število kršitev pravilnika povečalo, saj uporabniki ne bi čutili obveznosti do knjižnic, povečalo bi se nesmotrno vpisovanje in z njim stroški, poleg tega pa finančna sredstva, ki jih predstavljajo članarine, niso zanemarljiv vir dohodkov knjižnic. Po raziskavah sodeč naj bi le dobra četrtina direktorjev splošnih knjižnic podpirala ukinitve članarin (Krkoč 2011).

Sprememb na področju filma se je Širca lotila že v prvem mesecu ministirovanja. Na njeno pobudo je namreč vlada razrešila tri člane nadzornega sveta Filmskega sklada in imenovala nove. Vzrok je bilo neizpolnjevanje nalog v skladu z zakonodajo (Leiler 2009). V začetku leta 2011, 19. januarja, pa se je Filmski sklad preoblikoval v Slovenski filmski center s statusom javne agencije z namenom spodbujanja ustvarjalnosti in ustvarjanjem ustreznih pogojev na filmskem in avdiovizualnem področju (Slovenski filmski center). S preoblikovanjem Filmskega sklada v Slovenski filmski center se je oblikovala celostna rešitev financiranja oziroma državne podpore kinematografski dejavnosti v Sloveniji. Na podlagi Zakona o Slovenskem filmskem centru, javni agenciji Republike Slovenije, se področje kinematografske dejavnosti v celoti (spodbujanje razvoja projektov, financiranje produkcije,

sofinanciranje promocije in distribucije in financiranje drugih filmskih festivalov in prireditev) ureja in vodi v okviru avtonomne javne agencije. Najpomembnejši dosežek zakona je možnost dodatnega izvenproračunskega vira financiranja kinematografske produkcije, in sicer s strani Radiotelevizije Slovenija (Analiza stanja na področju kulture 2011, 225).

Kot je Širca na začetku svojega ministirovanja na poslanskem večeru v Izoli zagotovila, da se bo, kljub prekinitvi, filmski festival Kino Otok – Isola Cinema nadaljeval, tako se je tudi zgodilo. Septembra 2009 je tudi sama prisostvovala začetku filmskega festivala na Manziolijevem trgu v Izoli (Rotar 2009).

Arhitekturni muzej Ljubljana je Širca uspešno poddržavila, preimenoval se je v Muzej za arhitekturo in oblikovanje (STA 2011b). S tem je Republika Slovenija od Mestne občine Ljubljana prevzela ustanoviteljske pravice in obveznosti do tega javnega zavoda (Analiza stanja na področju kulture 2011, 285).

Ob koncu leta 2009 se je na Metelkovi začela prenova Muzeja sodobne umetnosti, ki spada pod okrilje Moderne galerije (Rtvslo 2009). Konec del je bil sprva predviden marca 2011, a se je prenova zavlekla.

Prenova Metelkove 6, zgradbe, v kateri domujejo nevladne organizacije, ter projekt vratarnice kot nove informacijske točke za Metelkovo in celotno kulturno dogajanje v mestu in državi, naj bi se začela letos in končala drugo leto. A kot kaže, se bo projekt zopet zamaknil v prihodnost (Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije 2010).

4.3.2.2 Kulturna dediščina

Že leta 2007 je v javnost pricurljala vest, da naj bi v Kobilarni Lipica 'obogatili' turistično ponudbo in razširili igrišče za golf. Temu je sledilo glasno zgražanje in nasprotovanje stroke – krajinskih arhitektov in kulturnikov. Nova vlada, predvsem kulturna ministrica, se je v Koalicijskem sporazumu zavezala, da širitve ne bo dopustila. In res je ni. Ostro je nasprotovala tudi predsedniku vlade Borutu Pahorju, ko se je maja 2010 ob obisku Lipice navdušil nad širitvijo golf igrišča, z ministrico pa se je tudi tokrat strinjala stroka, češ da je takšno poseganje v Lipico nedopustno in škodljivo (Rtvslo 2010).

Bitka za Blejski otok se v Šircinem mandatu sicer ni končala, se je pa zaostila. Ministrstvo za kulturo je leta 2009 vložilo tožbo za razveljavitev sporazuma, s katerim je prejšnji minister Simoniti v imenu Republike Slovenije župniji Bled podaril tri nepremičnine na Blejskem otoku in ji otok brez plačila oddal v najem za naslednjih 45 let. Postopek o lastništvu Blejskega otoka na sodišču v Kranju še danes ni končan, po mnenju Širčeve se vleče iz

političnih razlogov, hkrati pa jo skrbi, da bo nova vlada tožbo umaknila. Kljub dobrim namenom se vprašanje Blejskega otoka torej niti približno še ni rešilo (Rtvslo 2011).

Glede zaščite Plečnikove tržnice in arkad so v Demokraciji (ki tudi sicer večkrat kritizira Šircino delo) zapisali, da je s tem, ko je odpravila Simonitičev odlok o celostni zaščiti tržnice, ravnala »protipravno in v nasprotju s stroko ter poklicem dipl. univerzitetne umetnostne zgodovinarke« (Kavčič 2011).

4.3.2.3 Mediji

Na področju digitalizacije knjižničnega gradiva in projekta Digitalne knjižnice Slovenije, ki poteka v okviru Narodne in univerzitetne knjižnice, se je v tem mandatu zgodil omembe vreden premik. Avgusta 2009 je namreč NUK na Leskovškovi 12 pridobilčasne poslovne in skladiščne prostore in s tem odprl računalniški center in komunikacijsko vozlišče NUK, ki omogoča varno hrambo knjižničnega gradiva na digitalnih nosilcih in posredovanje elektronskih vsebin (STA 2009b).

Verjetno najodmevnejše spremembe, ki se jih je v svojem mandatu poskušala lotiti ministrica, so bile spremembe na področju treh zakonov - Zakon o medijih, Zakon o STA in Zakon o RTV Slovenija. Zelo se je zavzemala za spremembo Zakona o RTV oz. t. i. Grimsovega zakona. Največji kamen spotike je bil vsekakor prevelik vpliv politike na RTV. Po mnenju Širce bi RTV morali voditi strokovnjaki na tem področju in ne politično nastavljeni ljudje. Decembra 2010 smo državljani odšli na volišče in odločali o novem Zakonu o RTV in podpora je bila zgolj 27 %, a bolj zastrašujoče od izida je bilo dejstvo, da je na voliščih tistega dne oddalo glas zgolj slabih 15 % volilnih upravičencev (Kalan 2010). Le pol leta kasneje je na referendumu padel še Zakon o arhivih. Tokrat je proti zakonu glasovalo kar 71 % volivcev, udeležba je bila tokrat boljša – približno 40 %. Temu je botrovalo dejstvo, da so volivci hkrati odločali še o pokojninski reformi in o zakonu o delu na črno (Mavsar 2011).

Junija 2011 je vlada v obravnavo v državni zbor poslala predlog novega Zakona o medijih, ki je nastajal kar dve leti. Med prednostnimi cilji zakona so bile večja avtonomija pri imenovanju odgovornih urednikov in spremembe uredniške zasnove medija (Škrinjar 2011). Julija 2011, že po odstopu ministrice, so poslanci državnega zbora z 38 glasovi za in 39 proti sklenili, da predlog Zakona o medijih ni primeren za nadaljnjo obravnavo (Vukelić 2011).

Konec leta 2010 je ministrstvo za kulturo pripravilo osnutek zakona o Slovenski tiskovni agenciji, ki spreminja financiranje agencije, krepi avtonomijo delovanja novinarjev STA, ob tem pa ohranja obstoječo statusno-pravno obliko. Zakon naj bi po besedah ministrice uredil

delovanje in organizacijo STA skladno z evropskimi pravili glede transparentnosti financiranja dejavnosti javne službe (STA 2010). 15. junija 2011 so poslanci sprejeli zakon o STA, ki po zagotovilih ministrstva zagotavlja institucionalno avtonomijo, uredniško in novinarsko neodvisnost in preprečuje morebitne težave pri financiranju (STA 2011a).

4.3.3 Analiza stanja na področju kulture

Analizo stanja na področju kulture s predlogi ciljev za Nacionalni program za kulturo 2012-2015 so marca 2011 pripravili sodelavci Ministrstva za kulturo v sodelovanju z Javno agencijo za knjigo, Javnim skladom za kulturne dejavnosti, javnimi zavodi in drugimi resornimi ministristvi. Ključni razlog za to analizo je bilo dejstvo, da po letu 2002 na področju vsebin iz pristojnosti Ministrstva za kulturo ni bilo opravljene podobne obsežne analize, razen letnih poročil o izpolnjevanju NPK. Podatki obsegajo obdobje od leta 2002 do leta 2009, nekaj podatkov pa je tudi iz leta 2010.

Analiza vključuje celovite analize posameznih področij, kot so umetnost, kulturna dediščina, mednarodno sodelovanje, kulturne dejavnosti narodnih skupin, romske skupnosti, manjšinskih skupnosti in priseljencev, področje filma, »za področje medijev pa je bilo v pristojnih službah ministrstva odločeno, da zaradi specifik in obsega ne sodi v okvir te analize« (Analiza stanja na področju kulture 2011, 2). Analiza zajema tudi ukrepe jezikovne politike, ukrepe za izboljšanje položaja javnih zavodov, nevladnih organizacij in samozaposlenih na področju kulture, vključuje pregled razvojnih pobud ministrstva za kulturo kot so spodbujanje kulturnih industrij, dostopnost kulturnih dobrin (digitalizacija) in investicije iz slovenskega in evropskega proračuna za obnovo infrastrukture na področju kulture ter vsakoletno nagrajevanje umetniških dosežkov kulturnih ustvarjalcev.

Transparentnost delovanja Ministrstva za kulture v času Majde Širca potrjuje tudi dodatek k analizi, in sicer pregled strukture državnega proračuna za področje kulture od leta 2002 dalje, pregled raziskav, predpisov, investicij in sofinanciranja obnove kulturne dediščine.

Dokument ni zgolj analiza stanja na področju kulture v zadnjem desetletju, temveč tudi predlog ukrepov in predlogov za Nacionalni program za kulturo za naslednje obdobje med 2012 in 2015.

Ministrica Majda Širca v svojem predgovoru poudarja, da njena naloga ni zgolj skrb za dobro kondicijo kulture v njenem mandatu, temveč tudi popotnica za dobro kondicijo kulture v prihodnosti. Zato je Analiza stanja hkrati pregled dosedanjega dela in predlogi za naprej (Analiza stanja na področju kulture 2011).

5 Sklep

Ob začetku mandata nove vlade so bila pričakovanja velika, saj je Majda Širca že kot poslanka opozarjala na nešteto reči, ki bi jih bilo na področju kulturne politike potrebno postoriti in spremeniti. Kljub temu da je uzakonjanje novih idej in sprememb dolgotrajen proces, lahko že potegnemo črto pod delom ministrice in ugotovimo, kako učinkovito je bilo njeno ministrovanje, vodenje kulturnega ministrstva v obdobju od 2008 do 2011. Moj povzetek ministričinih dosežkov in njenega dela se nanaša na vire, ki sem jih predelala in uporabila v poglavju Bilanca kulturne politike Majde Širca. To so večinoma ukrepi, zakoni in spremembe, ki so bili medijsko bolj odmevni in zanimivi, tako tisti uspešni, kot tudi tisti, ki jih Ministrstvu za kulturo v času Šircinega ministrovanja ni uspelo doseči, pri tem se sklicujem predvsem na časopisne članke, ki datirajo od začetka pa do konca mandata Majde Širca in večinoma sproti poročajo o njenih dosežkih.

Že na samem začetku Šircinega mandata se je zgodila ustanovitev Javne agencije za knjigo, ki je avtonomna agencija in neodvisna od politike. Pri tem moram biti dosledna in poudariti, da je bil sklep o ustanovitvi sprejet že pod njenim predhodnikom in ustanovitev JAK-a ne moremo v celoti smatrati kot uspeh ministrice Širca. JAK tako dokaj uspešno deluje že od leta 2008. Na področju knjige pa je JAK edino, kar je ministrstvu v tem mandatu uspelo uresničiti. Za cilje, kot so uvedba ničelne stopnje DDV na knjige in ukinitve članarin v osrednjih splošnih knjižnicah, so se sicer zavzemali, vendar pa jim jih ni uspelo uresničiti.

Na področju filma, ki je po besedah Širce tudi njena največja strast, se je zgodilo nekaj premikov. Že v prvem mesecu ministrovanja je vlada, na Šircino pobudo, razrešila tri člane nadzornega sveta Filmskega sklada in imenovala nove, januarja 2011 pa se je Filmski sklad preoblikoval v Slovenski filmski center s statusom javne agencije. Festival Kino Otok – Isola Cinema se je nadaljeval, kakor je pred začetkom svojega mandata obljubila ministrica.

Na področju kulturnih ustanov se je prav tako zgodilo nekaj pomembnih premikov – Širca je uspešno podržavila Arhitekturni muzej Ljubljana, ki se je preimenoval v Muzej za arhitekturo in oblikovanje. Uspešno pa je bila končana tudi prenova Moderne galerije, ki se je ponovno odprla leta 2009. Manj uspešna sta bila projekta Opere in Metelkove, ki v času ministrovanja Majde Širca še nista bila končana.

Kulturne dediščine Majda Širca v svojem mandatu ni dodatno zaščitila. V zadevi širitve golfa v Kobilarni Lipica je le-temu nasprotovala in do širjenja sicer ni prišlo, vendar pa zadeva še ni zaključena. Prav tako še ni zaključena bitka za Blejski otok. Glede zaščite Plečnikove tržnice

in arkad pa je ministrica z odpravo Simonitičevega odloka o celostni zaščiti tržnice po besedah stroke verjetno storila napako, saj je zaščita Plečnikove tržnice sedaj vprašljiva.

Na področju digitalizacije knjižničnega gradiva in projekta Digitalne knjižnice Slovenije, ki poteka v okviru Narodne in univerzitetne knjižnice se je v tem mandatu zgodil pomemben premik. Avgusta 2009 je NUK na Leskovškovi 12 pridobil začasne poslovne in skladiščne prostore in s tem odprl računalniški center in komunikacijsko vozlišče NUK.

Najodmevnejše spremembe, ki se jih je ministrstvo lotilo, so bile spremembe na področju treh zakonov - Zakona o medijih, Zakona o STA in Zakona o RTV Slovenija. Dejansko se je spremenil le Zakon o STA, spremembi drugih dveh zakonov pa nista ugledali luči življenja. Zakon o medijih so že po odstopu ministrice, torej julija 2011, poslanci določili za neprimerne za nadaljnjo obravnavo, Zakon o RTV pa, z zanemarljivo 27 % podporo, na referendumu ni bil potrjen.

Recesije, zategovanja pasov oz. obdobja suhih krav na začetku mandata Pahorjeve vlade še ni bilo tako močno občutiti, kot v času odstopa ministrice. Kljub temu že v Poročilu o izvajanju NPK 2008-2011 za leto 2009 gospodarski recesiji namenljajo celotno poglavje. Vsekakor to niso posebne okoliščine zgolj v omenjenem letu, temveč v celotnem mandatu ministrice, ki so se od leta 2009 naprej zgolj stopnjevale (Poročilo o izvajanju NPK 2009–2011 za leto 2009). Še bolj kot krčenje sredstev za kulturo pa je obdobje ministrice Širce zaznamovalo splošno nezadovoljstvo državljanov in nezaupanje vladi ter splošna praksa referendumov, ki je zaznamovala mandat celotne koalicije. Vprašanje je, zakaj je na referendumih prišlo do tako velikega nasprotovanja zakonu o arhivih in zakonu o RTV. Preprost sklep, da se volivci z zakonom pač ne strinjajo in so zato glasovali proti, ne vzdrži. Večina ljudi je bila takrat namreč mnenja, da naj o takšnih zakonih odločajo pristojni in da je referendum zgolj nepotrebna potrata davkoplačevalskega denarja. Tako velika večina volivcev (tistih, ki so sploh odšli na volišča) verjetno ni nasprotovala zgolj vsebini zakonov, temveč vladi na splošno. Referendumi so tako zaznamovali predvsem načrtovane spremembe zakonov, ki so bili izrazito ideološke narave. Zakon o Slovenskem filmskem centru ni dobil te konotacije, zato ga je vlada brez težav uzakonila, ne da bi prišlo do referenduma. Ali sta zakona, ki ju je oblikovalo Ministrstvo za kulturo pod vodstvom Širce na referendumih padla z razlogom ali zgolj zaradi splošnega nezaupanja vsemu, kar je imela vlada povedati, bo pokazal čas.

Majda Širca je kot ministrica po mojem mnenju vsekakor postorila veliko in postavila določene smernice za nadaljnje delovanje Ministrstva za kulturo. Svojo tezo, ki sem jo

postavila v Uvodu svoje diplomske naloge: če Majda Širca ne bi bila poslanka, preden je postala ministrica za kulturo, bi bilo njeno ministrovanje uspešnejše, pa kljub temu lahko potrdim. Svojo vlogo je kot poslanka namreč odlično opravljala, saj je v parlamentu delovala, kot sem to že omenila, kot nekakšna vest aktualnega ministra Simonitija. Ker je neprestano izpostavljala njegove napake in nanje opozarjala tudi medije in širšo javnost, je bilo ministrstvo pod njegovim okriljem pod večjim pritiskom, kot bi bilo, če Majda Širca ne bi tako glasno izražala svojega mnenja. In večji pritisk javnosti vedno pomeni tudi večjo angažiranost in s tem učinkovitost.

Med opravljanjem svoje poslanske funkcije je dosledno uporabljala vsa orodja, ki so ji bila kot poslanski na voljo za nadzor ministra. S poslanskimi pobudami in vprašanji je na napake opozarjala ministra, vlado in širšo javnost, skupaj z drugimi poslanci pa je vložila tudi interpelacijo proti aktualnemu ministru za kulturo. S tem se je vsekakor predstavila kot izjemno dosledna pri nadzoru nad izvajanjem dobre kulturne politike in kot izjemno angažirana za spremembe na področju kulture v Sloveniji ter ustvarila tudi velika pričakovanja, kaj vse bo postorila, ko bo sama sedela na ministrskem stolu.

Ko je dobila v roke škarje in platno in ko je imela priložnost postoriti vse, česar Simoniti ni naredil, se je izkazalo, da stvarjem ni tako preprosto streči, kot se zdi. Na podoben način državljani nenehno kritiziramo vlado in sistem, pa vendar je velikokrat lažje soditi iz daljave kot takrat, ko imaš dejansko vajeti v rokah. Širca je v obdobju suhih krav in okrnjenih sredstev postorila veliko, precej pa je pustila nedokončanega. Skoraj vse, česar se je lotila in za to ni potrebovala širšega konsenza in politične podpore, je tudi izpeljala. Sprememb, za katere je bila potrebna podpora parlamenta oziroma državljanov, pa ji v dveh primerih od treh ni uspelo izpeljati. Razlog tiči v tem, da je s svojo poslansko preteklostjo bolj ostro začrtala meje med svojimi političnimi privrženci in nasprotniki in pri javnosti vzbudila morda prevelika pričakovanja. Menim, da bi Majda Širca brez svoje poslanske preteklosti lažje pridobila širši konsenz tako v političnem kot tudi javnem prostoru.

Vsekakor je potrebno pričakovati, da bo aktualni minister pri sprejemanju pomembnih odločitev za slovensko kulturno politiko pridobil širšo politično podporo. Slovenski kulturni prostor si zasluži stabilne dolgoročne politične odločitve. Navkljub dobrim namenom si kulturna srenja v Sloveniji zasluži več kot samo udarniške ad hoc rešitve.

6 Literatura

- Bibič, Adolf. 1997. *Kaj je politika? Kompedij sodobnih teorij politike*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Birsa, Daša. 2009. Stilska preobrazba. *Žurnal24*, 36 (14. oktober).
- Brišar, Ksenija. 2008. Majda Širca – ministrica za kulturo (biografija). *Sta.si*, 21. november. Dostopno prek: <http://www.sta.si/vest.php?s=s&id=1339532> (24. september 2012).
- Čopič, Vesna in Gregor Tomc. 1997. *Kulturna politika v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- *Delo.si*. 2006a. Simoniti zavrnil vse očitke interpelacije, 26. oktober. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/o167278> (24. september 2012).
- --- 2006b. Interpelacija zoper Simonitija še brez epiloga, 30. november. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/o174394> (24. september 2012).
- --- 2011. Ob drugi obletnici javne agencije za knjigo, 14. marec. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/144081> (24. september 2012).
- Državni zbor Republike Slovenije. 2007. *Poslanska vprašanja in pobude. V zvezi s Filmskim skladom RS, 18. junij*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=94> (6. julij 2012).
- --- 2008. *Odbor za kulturo, šolstvo, šport in mladino. 1. nujna seja, magnetogram, 17. november*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=96&cs=4&sb=0&st=m&sd=0&o=30&showdoc=1&unid=PMT|4DC1D4D48E4BB623C1257505002CCE75> (6. julij 2011).

- Ferfila, Bogomil. 2006. *Metodološki preseki primerjalnih politik in primerjalnih sistemov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Grad, Franc. 1999. *Državna ureditev Slovenije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- --- 2000. *Parlament in vlada*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Kalan, Maja. 2010. Grimsov zakon o RTV ostaja. *Žurnal24*, 12. december. Dostopno prek: <http://www.zurnal24.si/grimsov-zakon-o-rtv-ostaja-clanek-105027> (24. september 2012).
- Kavčič, Anton. 2011. Gradnja garaž pod tržnico ni varovanje kulturne dediščine. *Demokracija*, 27. junij. Dostopno prek: <https://www.demokracija.si/v-fokusu/kultura/6977-gradnja-gara-pod-trnico-ni-varovanje-kulturne-dediine> (24. september 2012).
- Krkoč, Sandra. 2011. O ukinitvi članarin v splošnih knjižnicah: Tudi reveži lahko berejo knjige. *Dnevnik*, 28. julij. Dostopno prek: <http://knjiga.dnevnik.si/sl/Refleksija/Golo+dejstvo/641/O+ukinitvi+%C4%8Dlanarin+v+splo%C5%A1nih+knji%C5%BEicah%3A+Tudi+reve%C5%BEi+lahko+berejo+knjige> (24. september 2012).
- Leiler, Ženja. 2009. Težki časi na Maistrovi 10. *Delo*, 5 (3. januar).
- --- 2009. Majda Širca, ministrica za kulturo »Na plesišče greš običajno v dvoje«. *Delo - Sobotna priloga*, 4 (24. januar).
- Majdasirca.si. 2008a. *Šank politika*, 2. avgust. Dostopno prek: <http://www.majdasirca.si/2008/08/sank-politika/#comments> (14. julij 2012).
- --- 2008b. *Obramboslovec o seksu*, 25. avgust. Dostopno prek: <http://www.majdasirca.si/2008/08/obramboslovec-o-seksu/#comments> (14. julij 2012).

- Mavsar, Ana. 2011. *Padli vsi trije zakoni. Nasprotnikov kar 70 odstotkov*, 5. junij. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/padli-vsi-trije-zakoni-nasprotnikov-kar-70-odstotkov/259137> (24. september 2012).
- *Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.arhiv.mk.gov.si/si/> (24. september 2012).
- --- 2007. *Nacionalni program za kulturo 2008–2011*. Dostopno prek: http://www.arhiv.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Zakonodaja/Predlogi_zakonov/osnutek_NPK.pdf (21. julij 2012).
- --- 2010. *Poročilo o izvajanju NPK 2008–2011 v letu 2009*. Dostopno prek: http://www.arhiv.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/novice/2010/Porocilo_izvajanje_NPK_08_11.pdf (21. julij 2012).
- --- 2011. *Analiza stanja na področju kulture s predlogi ciljev za nacionalni program za kulturo 2012–2015*. Dostopno prek: http://www.arhiv.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Podatki/Letna_porocila/2011/Analiza_stanja_na_podrocju_kulture_s_predlogi_prednostnih_ciljev-marec_2011_popravljen028032011.pdf (2. avgust 2012).
- Penjak, Alenka. 2009. *Kultura na brzicah. Primorske novice*, 14 (14. januar).
- Petovar, Gašper. 2011. *Širca: Ministrstvo predajam v dobre roke*, 12. julij. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/sirca-ministrstvo-predajam-v-dobre-roke/261760> (24. september 2012).
- Pišek, Mojca. 2009. *Dialog z vsemi, ki ga želijo. Dnevnik*, 17 (24. januar).
- *Poslovník državnega zbora (PoDZ-1-UPB1)*. Ur. l. RS 92/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200792&stevilka=4543> (23. junij 2012).

- Rakočević, Slobodan. 1991. *Državna uprava: vloga, položaj, organizacija, delovanje*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Rotar, Vojko. 2009. *Petek na Kino Otoku*, 11. september. Dostopno prek: http://www.primorska.info/novice/5151/petek_na_kino_otoku (24. september 2012).
- Rtv slo.si. 2009. *Muzej sodobne umetnosti prenovi naproti*, 17. november. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/kultura/drugo/muzej-sodobne-umetnosti-prenovi-naproti/217133> (24. september 2012).
- --- 2010. »Širitve golfa v Lipici ne bo, dokler bo ministrica Majda Širca«, 12. maj. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/kultura/drugo/siritve-golfa-v-lipici-ne-bo-dokler-bo-ministrica-majda-sirca/230000> (24. september 2012).
- --- 2011. *Širca: Obstaja tveganje, da Blejski otok pristane v rokah RKC-ja*, 12. september. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/slovenija/sirca-obstaja-tveganje-da-blejski-otok-pristane-v-rokah-rkc-ja/266104> (24. september 2012).
- Simoniti, Vasko. 2006. *Odgovor na Interpelacijo o delu in odgovornosti ministra za kulturo, vloženo dne 25. 09. 2006*. Dostopno prek: http://www.arhiv.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/Drugo/novice/DZ_RS_FIN.pdf (12. julij 2012).
- Škrinjar, Klara. 2011. *Zakon o medijih potrjen na vladi*. *Delo.si*, 2. junij. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/zakon-o-medijih-potrjen-na-vladi.html> (24. september 2012).
- Slovenski filmski center, Javna agencija. 2011. *O Slovenskem filmskem centru*, 19. januar. Dostopno prek: http://www.film-center.si/o_slovenskem_filmskem_centru (3. avgust 2012).

- Socialni demokrati. 2008. *Koalicijski sporazum o sodelovanju v vladi RS za mandat 2008-2012, 6. november*. Dostopno prek: <http://www.socialnidemokrati.si/mediji/novica/78/koalicijska-pogodba-parafirana> (22. junij 2012).
- STA. 2009a. Javna agencija za knjigo: Ko politika preda delo civilni družbi. *Dnevnik.si*, 2. februar. Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/kultura/1042241537> (24. september 2012).
- --- 2009b. Odprli nove prostore NUK. *Delo.si*, 26. avgust. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/87063> (24. september 2012).
- --- 2010. Širca: Zakon o STA gre v javno razpravo. *Demokracija.si*, 22. december. Dostopno prek: <http://www.demokracija.si/slovenija/politika/4418-irca-zakon-o-sta-gre-v-javno-razpravo> (24. september 2012).
- --- 2011a. Poslanke in poslanci sprejeli zakon o STA. *Dnevnik.si*, 15. junij. Dostopno prek: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042452490> (24. september 2012).
- --- 2011b. Širca: trije medijski zakoni, bitka za Blejski otok in težave z EPK-jem, 27. junij. Dostopno prek: <http://www.rtvsllo.si/kultura/drugo/sirca-trije-medijski-zakoni-bitka-za-blejski-otok-in-tezave-z-epk-jem/260743> (24. september 2012).
- --- 2011c. Odhajajoča ministrica Širca je zadovoljna s svojim delom. *Reporter.si*, 8. julij. Dostopno prek: <http://www.reporter.si/node/5877> (24. september 2012).
- TV Slovenija, 1. program. 2009. *Odmevi*. Ljubljana, 6. februar.
- Tylor, Edward B. 1958. *The Origins of Culture*. New York: Harper & Brothers Publishers.
- *Ustava Republike Slovenije* (URS). Ur. l. RS 33/1991. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199133&stevilka=1409> (23. junij 2012).

- Vilfan, Sergij, Bojan Balkovec, Drago Zajc, Marko Pogačnik in Miro Cerar. 1995. *Državni zbor Republike Slovenije*. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije.
- Vukelić, Majda. 2011. Zakon o medijih padel. *Delo.si*, 15. julij. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/zakon-o-medijih-padel.html> (24. september 2012).
- *Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo 2007* (ZUJIK-UPB1). Ur. l. RS 77/2007. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200777&stevilka=4066> (22. junij 2012).
- *Zakon o Vladi Republike Slovenije* (ZVRS-UPB1). Ur. l. RS 4/1993. Dostopno prek: http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/izbranZakonAkt?uid=306B3702016BA3DCC1256F5B00405A41&db=urad_prec_bes&mandat=VI (23. junij 2012).
- *Zares.si*. Dostopno prek: <http://www.zares.si> (4. julij 2012).
- --- 2011. *Ministrice odstopile; Zares iz koalicije*, 27. junij. Dostopno prek: <http://www.zares.si/ministrice-odstopile-zares-iz-koalicije/> (26. julij 2012).
- Youtube.com. 2008. *Simoniti in Širca, predaja poslov*, 24. november. Dostopno prek: http://www.youtube.com/watch?v=_gFAhcewkzk&feature=player_embedded#! (4. julij 2012).